

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto liittyen koronapandemian vaikutuksiin liikuntaan ja urheiluun

VIITE: Valiokunnan kuulemispyyntö 27.5.2020

Pandemia on vaikuttanut kaikkeen liikuntaan ja urheiluun järjestötoiminnasta huippu-urheiluun ja omaehtoiseen liikuntaan. Vaikutukset ovat olleet merkittäviä myös kansainvälisellä tasolla – esimerkkinä olympialaisten siirtäminen – ja tämä heijastuu myös Suomeen. Rajauksen vuoksi käsittelemme tässä lausunnossa kuitenkin vain suoria vaikutuksia Suomessa.

Olellaiset liikunnan ja urheilun osalta tarvittavat toimet toimintaedellytyksien turvaamiseksi:

- Valtioneuvoston periaatepäätöksen päivittäminen ja yli 500 henkilön urheilutapahtumien mahdollistaminen poikkeusjärjestelyin 1.7. alkaen ulkotiloissa.
- Lisätalousarvio liikunnan ja urheilun kesä-elokuun vaikutuksien ja menetyksien kompensoimiseksi. Lisätalousarvio 2:ssa korvattiin menetyksiä maaliskuu-toukokuun osalta.
- Rahapelivoittovarojen laskusta aiheutuvan pitkän aikavälin rahoitusongelman ratkaisu syksyn budjettiriihessä.

1 Koronapandemian vaikutukset liikuntaan ja urheiluun Suomessa

Pandemian vaikutukset liikuntaan ja urheiluun ovat olleet mittavat, eikä niitä voi mitata yksinomaan euroissa. Liikunnan ja urheilun vaikutukset liittyvät terveyteen, hyvinvointiin, elämyksiin ja yhteenkuuluvuuteen. Taloudellisten vaikutusten arviointi antaa kuitenkin kuvaa ilmiön laajuudesta. Maaliskuussa jäsenjärjestöillemme toteuttamamme kysely osoitti, että koronapandemian välittömät vaikutukset liikunta- ja urheiluyhteisölle olivat toukokuun loppuun ulottuvalla ajanjaksolla yli 80 miljoonaa euroa. Tarkempi kysely vaikutuksista on parhaillaan analysoinnissa valtion liikuntaneuvoston koordinoimana ja tulokset valmistuvat kesäkuun puolivälissä.

Olympiakomitean jäsenjärjestöjen ja niiden jäsenseurojen osalta taloustilanne on heikentynyt merkittävästi:

- **Kriisi vaikuttaa lyhyellä aikavälillä.** Esimerkiksi kaikki tilaisuudet, harjoitukset, tapahtumat, leirit ja kilpailut jouduttiin perumaan toukokuun loppuun asti. Isot (yli 500 osallistujaa) tapahtumat on peruttu heinäkuun loppuun asti ja merkittävässä määrin myös elo-syyskuulta, koska epävarmassa tilanteessa järjestelyihin ei uskalleta investoida. Perumisen seurauksena lajiliittojen ja seurojen kannettavaksi jäivät perumisajankohtaan mennessä syntyneet kustannukset. Usein kiinteät kustannukset (palkat ja tilakustannukset) jäivät juoksemaan tämän jälkeenkin. Lajiliittojen ja seurojen taloudellinen asema ei ole tyyppillisesti vahva, joten monen toimijan edellytykset toiminnan jatkamiseen ovat heikot.
- **Kriisi vaikuttaa myös pitkällä aikavälillä.** Erityisesti se luo seurojen jäsenmääriin laskupaineen. Esimerkiksi kevään lasten ja nuorten leirit ja ”koulut” (esimerkiksi yleisurheilu-, jalkapallo- ja suunnistuskoulut) peruttiin. Nämä ovat perinteisesti kannustaneet uusia lapsia ja nuoria lajien pariin. Vaarana on, että tietyissä lajeissa lähes kokonaisia ikäluokkia menetetään urheilun parista. Kriisi lisää

myös taloudellista eriarvoistumista, jolloin erityisesti heikossa taloudellisessa asemassa olevien edellytykset harrastamiseen voivat heikentyä.

Huippu-urheilussa vaikutukset ovat olleet mittavia:

- Kilpailut ja sarjamuotoinen urheilu on peruttu, siirretty tai keskeytetty toukokuun loppuun asti.
- Joukkuelajien harjoittelu on ollut keskeytettynä toukokuun loppuun asti.
- Yritysten edellytykset tukea huippu-urheilua laskevat merkittävästi ja vaikuttavat valmentautumisen edellytyksiin.

Liikuntapaikkojen sulkeminen ja järjestetyn urheilutoiminnan keskeytyminen on vaikuttanut kaikkien suomalaisten liikkumisen edellytyksiin ja tulee näkymään tulevina vuosikymmeninä terveydenhuoltomenojen kasvuna.

2 Tarvittavia toimia liikunnan ja urheilun tukemiseksi

Liikunta ja urheilu tarvitsee valtioneuvostolta päivitetyn periaatepäätöksen kokoontumisrajoitusten osalta 1.7. alkaen. Kategorinen 500 hengen kokoontumisrajoitus ei ole oikeasuhtainen muiden yhteiskunnan osa-alueiden rajoitusten kanssa. Tapahtumien järjestäjillä tulee olla mahdollisuus järjestää erityisjärjestelyin 1.7. alkaen yli 500 hengen tapahtumia ulkoilmassa isoissa tiloissa kuten jalkapallostadioneille. Tapahtumien osalta tulee voida luottaa järjestäjien harkintaan ja kykyyn järjestää tapahtuma, kuten ottelu tai kilpailu, turvallisesti. Tapahtumajärjestäjät tuntevat oman alansa parhaiten. Mitä pitemmälle rajoitukset venyvät sitä suurempia ovat taloudelliset vaikutukset ja sitä kautta lisätuen tarve liikunnalle ja urheilulle.

Ministeri Hanna Kososen ilmoitus siitä, että valtioneuvosto tulee pohtimaan esimerkiksi lohkoajattelua urheilukatsomoissa, on oikean suuntainen. Tällainen arkijärjen salliminen tapahtumajärjestämisessä on olennaista liikunnan ja urheilun tukea tänä kesänä.

Esimerkiksi urheilukatsomoja voidaan jakaa turvallisesti monin paikoin lohkoihin, joista kussakin on alle 500 henkilöä. Lisäksi katsomot ja olosuhteet ovat hyvin erilaisia. Esimerkkinä: 500 henkilöä uudella Olympiastadiolla (istumapaikkoja 36 200) on eri asia kuin 500 henkilöä Töölön kisahallin koripallokentän katsomossa (noin 1 000 istumapaikkaa).

Ellei soveltamista voida tehdä, vaikutukset ovat pitkäkantoisia ja mittavia. Esimerkiksi jääkiekon SM-liigalle tulee alustavien laskelmien mukaan yksin syyskuulta 12 miljoonan euron menetykset, mikäli liigaa ei voida käynnistää normaaleilla katsojamäärillä. Lokakuulta ja siitä eteenpäin menetykset olisivat noin 17,5 miljoonaa kuukaudessa.

Liikunnan ja urheilun tapahtumien perumiset heijastuvat laajasti myös muuhun yhteiskuntaan. Esimerkiksi vuosittain ajettavan Neste-rallin suorat taloudelliset vaikutukset Jyväskylän seudulle ovat lähes 15 miljoonaa euroa (selvitys vuodelta 2017).

Tuki liikunnalle ja urheilulle erityisesti kesä-elokuun osalta: Arviomme mukaan seuraavassa kriisitukeen keskittyvässä lisätalousarviossa tukea tulevat tarvitsemaan erityisesti lajiliitot ja liikuntajärjestöt. Edellisessä tämän lausunnon osiossa kuvaamistamme systä järjestöt ovat vaikeuksissa.

Eduskunta myönsi huhtikuun lopulla toisessa lisätalousarviossa liikunnalle 19,6 miljoonan euron tukipaketin, josta merkittävin osa kohdennettiin seuroille ja liikunnan koulutuskeskuksille. Kesä-elokuun osalta tullaan tarvitsemaan huomattavasti suurempi tukipaketti, jotta toimialan elinvoimaisuus ja kyky jatkaa toimintaa varmistetaan.

Pitkän aikavälin rahapelituottoja koskevan rahoitusongelman ratkaisu budjettiriihessä on olennainen, jotta tulevina vuosina liikuntatoimialalla on edellytykset jälleenrakennukseen. Valtio on määritellyt valtaosan liikunnan rahoituksesta katettavaksi rahapelivoittovaroilla. Nämä varat tulevat alenemaan tulevina vuosina ja laskevat voimakkaasti tänä vuonna peliautomaattien ollessa suljettuina ja vedonlyönnin ollessa liki

pysähdyksissä. Jotta kriisistä voidaan selvitä, on pidettävä kiinni hallitusohjelmassakin todetusta Veikkauksen tuloutuksen aleneman kompensoimisesta.

Ongelma koskee muitakin toimialoja kuin liikuntaa. Liikunnalle ongelma on kuitenkin suhteessa suurin, koska liikunnan budjetista suhteellisesti suurin osa katetaan rahapelivoittovaroista (92 % tällä hetkellä). Liikunnan rahoitusongelma koskee järjestöjen lisäksi kaikkea sitä liikuntatoimialaa, mitä valtion liikuntabudjetista rahoitetaan, esimerkiksi liikuntapaikkarakentamista ja liikuntaohjelmia.

Hallitus totesi kehysriihen yhteydessä, että ratkaisu siirtyy budjettiriiheen ("...hallitus on päättänyt, että budjettiriihessä kesällä 2020 linjataan valtiolle kertyvän rahapeliteuton tulevaisuusnäkyviä ja käyttöä osana valtion tulojen ja menojen kokonaisuutta"). Tämän tulee tarkoittaa kestävästä ratkaisusta pitkän aikavälin rahoitusongelmaan.

Muita tarpeita: Mikäli rajoitukset jatkuvat heinäkuuta pidemmälle, määräaikaisten työntekijöiden lomauttaminen poikkeuslain turvin tulisi olisi edelleen mahdollista myös 30.6.2020 jälkeen ainakin niin kauan kuin rajoitukset vaikuttavat liikunnan ja urheilun toimintaedellytyksiin. Lisäksi kuntien rooli ja vastuu kansalaisjärjestötoiminnan elinvoimaisuuden tukemisessa tulee huomioida.

Kaikkiaan liikunnan ja urheilun osalta keskeistä on edetä ripeästi rajoitusten purkamisessa aina heti kun pandemiatilanne tämän sallii, tukea liikuntaa ja urheilua taloudellisesti kriisin yli ja varmistaa pitkällä aikavälillä se, ettei rahoituspohja romahda rahapeliteuttojen alenemisen myötä. Näillä toimilla varmistetaan liikunnan ja urheilun mahdollisuus lisätä yhteiskunnassamme jatkossakin terveyttä, hyvinvointia, elämyksiä ja yhteenkuuluvuutta.

Helsingissä 1.6.2020

Mikko Salonen toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea